

Kristin Løseth, PhD, klo@vestforsk.no

Anna Maria Urbaniak-Brekke, PhD, amb@vestforsk.no

Friluftsliv som samfunnsnyttig «eksportvare»?

Vi har lett for å ta friluftsliv og de ulike måter det praktiseres på, for gitt i Norge. Regjeringen beskriver friluftsliv som en kilde til helse og livskvalitet, og gradvis har vi i Norge begynt å bruke friluftslivsaktiviteter mer aktivt også inn mot arbeidet med grupper som av ulike grunner er i ferd med å falle utenfor samfunnet. Når friluftsliv brukes inn mot slike grupper er det likevel basert på noen kulturelle, ofte uuttalte, verdier; om verdien av ro og refleksjon, at alle skal delta i beslutningsprosesser og at både enkle aktiviteter og naturen i seg selv har stor egenverdi.

Hva skjer når denne type tankegods skal eksporteres? Vestlandsforskning fikk spørsmål fra Center for Innovative Education fra Polen, om de kunne komme til Norge og lære om friluftsliv og friluftsliv som terapiform. Det ble en intensiv uke i Norge der en gruppe med polske instruktører blant annet fikk være med organisasjonen Trygg av Natur på firedagers veilederkurs. Tre måneder senere reiste to forskere fra Vestlandsforskning til Polen og fikk være med en gruppe unge kvinner på flerdagerstur sammen med tre polske instruktører. Kvinnene ble intervjuet i etterkant, og opplevelsene hadde gjort stort inntrykk på dem, for noen var turen «revolusjonerende». I et fortsatt temmelig hierarkisk polsk samfunn var det uvant og befriende med demokratiske beslutninger og flate strukturer. Det at det ble gitt rom for refleksjon og til å bare være i naturen ble også verdsatt.

Kunnskapsutvekslingen blir i etterkant beskrevet som verdifull, mye på grunn av erfarne og reflekterte polske instruktører som ikke bare fikk høre om, men også oppleve en norsk tilnærming over flere dager.

Å bruke villmark som konkurransefortrinn i reiselivsutvikling - utfordringer og dilemmaer

Dag S. Roland og Lars J. Halvorsen

Mange utkantkommuner opplever tilbakegang i folketall og sysselsetting. Og for mange er reiselivssatsing en av de mulige vekstnæringene. Evnen til å tiltrekke seg turister henger nært sammen med å kunne tilby naturopplevelser, gjerne i urørt natur og villmark. Dette reiser et dilemma: Hvis man lykkes i tilstrekkelig grad, forringes villmarken. Utfordringen blir dermed å finne en balanse. Vårt paper tar for seg nettopp dette dilemmaet. Gjennom en casestudie av reiselivssatsingene i Rendalen kommune - en av de mest villmarkspregede kommunene på Østlandet - undersøker vi hvordan de lokale aktørene gjør avveininger mellom behovet for å skape arbeidsplasser i lokalt reiseliv, sett opp mot ønsket om å bevare kommunens villmarksressurser.

Caset er valgt fordi Rendalen er en av kommunene som har gått lengst i å kombinere forsøket på å bevare natur, samtidig som de vil utvikle reiseliv basert på denne ressursen. Vår metodiske tilnærming er intervjuer med politikere, innbyggere, og ulike typer reiselivsaktører, og besøkende.

Det er gjort mange analyser og undersøkelser rundt temaet bærekraft i reiselivet (se for eksempel Hall, 2019; Manniche et al., 2019), og det er stort press på destinasjoner og reiselivsbedrifter å utvikle en bærekraftig praksis (OECD, 2020; Gassen, Penje & Slätmo, 2018). Vår undersøkelse ser på hvordan dette kan utarte i praksis, på en liten destinasjon med få aktører og et uutviklet reiseliv.

Referanser

Gassen, N.S., Penje, O., & Slätmo, E. (2018) Global Goals for Local Priorities: The 2030 Agenda at local level. Nordregio Report 2018:2 retrieved at <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1251563/FULLTEXT03.pdf>

Hall, C. M. (2019). Constructing sustainable tourism development: The 2030 agenda and the managerial ecology of sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(7), 1044–1060. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1560456>

Manniche, J., Larsen, K. T., Broegaard, R. B., & Holland, E. (2019). Destination: A circular tourism economy. A handbook for transitioning toward a circular economy within the tourism and hospitality sectors in the South Baltic Region. Centre for Regional and Tourism Research, Nexø. <http://cirtoinno.eu/ce-handbook>, <http://www.divaportal.org/smash/get/diva2:1247780/FULLTEXT01.pdf>

OECD (2020), A Territorial Approach to the Sustainable Development Goals: Synthesis report, OECD Urban Policy Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e86fa715-en>

Abstract – Fjordkonferansen 2024

Joar Fossøy og Frode Fretland, Høgskulen på Vestlandet (HVL)

Den organiserte idrettens samfunnsrolle i eit historisk perspektiv

Sjølv om idrett i ulike former har eksistert lenge, er den moderne, organiserte idretten slik me kjenner den i dag eit nyare fenomen. Rundt midten av 1800-talet vaks det fram turnforeiningar og skyttarlag og litt seinare andre idrettslag (Goksøy, 2022; St.meld. nr. 41. (1991-92)). Den fyrste landsomfattande idrettsorganisasjonen, Centralforeningen for Utbredelse af Legemsøvelser og Vaabenbrug (CF) vart danna i 1861. Frå 1863 til i dag har den sentrale idrettsorganisasjonen motteke støtte frå Stortinget. I starten var det særleg fokus på styrking av norsk forsvarsevne som var hovudmålet, seinare har styrking av folkehelse vore viktig. Koplinga mellom staten og idretten er eit kjenneteikn ved norsk idrettspolitik og idrettens historiske legitimitet har i heile perioden vore eit sentralt spørsmål.

Sidan 1861 til i dag har idretten gått frå å vera hobby til å bli samfunnssak (Goksøy, 1992; 2022; 2010) og berre dei siste 30 åra har det kome tre idrettsmeldingar (Stortingsmeldingar) som tydeleg viser idretten sin viktige rolle i samfunnet. I dette prosjektet ynskjer me å sjå på forholdet mellom staten og idretten i eit historisk perspektiv, frå nasjonalt til regionalt nivå, med særleg fokus på idrettens betydning for regional konkurransekraft. Grunngevinga for statleg støtte til idretten har historisk sett vore retta mot idrettens nytteverdi. Men kva med idrettens eigenverdi – idrett forstått som glede og meining med aktiviteten i seg sjølv? På kva måte har den kome fram i legitimeringsdebatten? Me vil i artikkelen beskriva idrettens historiske legitimering og diskutera kva rammer/vilkår den gir idrettens samfunnsbetydning. Med dette som utgangspunkt har me følgjande problemstilling:

På kva måte har forholdet mellom staten og idretten påverka idrettens historiske legitimering, og kva betydning har idretten hatt for regional konkurransekraftig?

Litteraturliste:

Goksøy, M. (2010): *Idrett for alle: Norges idrettsforbund 150 år: 1861-2011*. Oslo: Aschehoug.

Goksøy, M. (2022): *Historien om norsk idrett*. 2.utgaven, Oslo: Abstrakt forlag.

Goksøy, M. (1992): *Staten og idretten 1861-1991*. Oslo: Kulturdepartementet, Idrettsavdelingen.

St.meld (1991-92): *Idretten – folkebevegelse og folkeforlystelse*. Oslo: Departementet.